

Max Keulaerds

Studie	rechten in Utrecht
1983-1989	in dienst bij BarentsKrans
1989-heden	partner bij BarentsKrans
2005-2014	voorzitter van VAAN

Keulaerds doceert regelmatig over arbeidsrecht, onder meer aan de Grotius Academy, de VU, UL en de RUG, is filmfanaat en racefietst. Hij is getrouwd en heeft twee studerende kinderen (geen rechten).

‘De Wwz is erdoorheen gejaast’

Max Keulaerds trad in oktober af als voorzitter van Vereniging Arbeidsrecht Advocaten Nederland. Twee jaar hield de VAAN zich intensief bezig met de totstandkoming van het nieuwe ontslagrecht. ‘We hadden misschien beter meteen met een eigen wetsvoorstel kunnen komen.’

Jacqueline Hoefnagels

Beeld: Sjoerd van der Hucht

Arbeidsrechtadvocaat Max Keulaerds (57) ziet eruit als iemand die regelmatig hardloopt of fietst; geen gram te veel en hij beweegt energiek en snel. Hij blijkt een fietser: ‘Op de racefiets kom ik tot ideeën.’ Naast zijn praktijk bij BarentsKrans maakte hij ook vele kilometers als voorzitter van de Vereniging Arbeidsrecht Advocaten Nederland (VAAN). Die telt een kleine duizend leden en werd opgezet in 2005. Twee maanden na de oprichting van VAAN werd hij er voorzitter van. In oktober 2014 trad hij af. ‘Het werd wel eens tijd. Statutair heb je drie keer drie jaar. Ik vind dat er eigenlijk sneller gewisseld moet worden, maar wilde niet stoppen voordat het Wwz-verhaal was afgerond, dat kon ik mijn opvolger niet aandoen.’

Het nieuwe ontslagrecht heeft de gemoederen behoorlijk beziggehouden. Bedoeld om de wet aan te passen aan de veranderde arbeidsomstandigheden, ‘van baanzekerheid naar werkzekerheid’, moest de wet eerlijker worden, eenvoudiger, goedkoper (de transitievergoeding levert 30-50 procent op van de huidige kantonrechtersformule), meer bescherming bieden aan flexwerkers en minder aan mensen in vaste dienst. Een vereniging van arbeidsrechtsspecialisten kan allerlei zinnigs zeggen bij de totstandkoming van de nieuwe Wet werk en zekerheid, zou je denken. Toch is VAAN niets gevraagd.

VAAN was tien jaar geleden een ‘greenfield-operatie’, zegt Keulaerds. ‘Een vereniging van verenigingen. We

hadden nog niks, maar wisten wel dat we ons zuiver en alleen op de vakinhoud wilden richten. Wientjes (destijds voorzitter VNO-NCW) heeft geroepen dat wij een soort vakbond zijn die onze eigen economische belangen verdedigt, maar dat zijn we niet. Ik denk dat de politiek ons dan ook niet zo serieus had genomen. VAAN probeert uitsluitend de arbeidsrechtadvocatuur op een zo hoog mogelijk niveau te brengen. Zo hebben we het programma *Onder Professoren* opgezet, waarin wetenschap en praktijk worden verbonden.’

Toen kwam in oktober 2012 het regeerakkoord. ‘Daar zat een arbeidsmarktparagraaf in, bijzonder interessant voor ons. We moesten in een hogere versnelling en hebben er in december

2012 een congres over georganiseerd. Op een moderne manier, althans voor de doorgaans behoudende advocatuur. In DeFabrique in Utrecht, niet in een saaie zaal. We hebben Twan Huys negen hoogleraren laten interviewen over dat akkoord. De dag was interactief en dynamisch. Er waren 350 leden, die we gevraagd hebben of zij vonden dat we ons toen al in het maatschappelijk debat mochten begeven. Daarop antwoordde negentig procent “ja”.

Inmiddels gingen de sociale partners aan de slag, die de arbeidsmarktparagraaf uit het regeerakkoord volledig herschreven. ‘Dat herschreven deel noemen we nu het sociaal akkoord. Wientjes en Heerts (voorzitter FNV) zijn dus medewetgever geweest. De Flexwet uit 1999 kwam ook al voort uit een sociaal akkoord, maar bij de totstandkoming van die wet hebben wetenschap en praktijk ruim baan gekregen. Dat was nu bepaald niet het geval. In 2013 hebben we gevraagd of wij inhoudelijk konden reflecteren op het voorstel in wording, tot twee keer toe zelfs. In augustus kreeg ik van het ministerie van SZW te horen dat dit verzoek niet werd gehonoreerd. Ten eerste vanwege het “gelijke speelveld” en ten tweede vanwege de gewenste snelheid. Wij werden dus niet vooraf gehoord. Wat dat “gelijke speelveld” betreft: er is wél vooraf advies gevraagd aan de rechtspraak. Dus zo gelijk is dat speelveld niet geweest. Het tweede argument was denk ik veel belangrijker. Asscher schijnt recent iets te hebben gezegd in de trant van: “Het raam stond op een kier, daar moest de Wwz snel doorheen voordat het dicht zou vallen.” Ze waren denk ik bang dat het kabinet zou vallen voordat de wet erdoor was, ze hadden gewoon haast.’

IJzingwekkend tempo

November 2013 kwam het wetsvoorstel naar buiten. VAAN was er klaar voor: ‘We hebben vier hoogleraren gevraagd dit voorstel in partjes te ontleden: Verburg, die ook meegeschreven had aan

‘Van de Wwz had de journalist nog nooit gehoord’

het eigen wetsvoorstel van D66, Heerma van Voss (tevens Raad van State), Verhulp (tevens SER) en Bouwens. En we hebben een werkgroep opgezet van leden, die samen met die vier hoogleraren het Concertgebouw-kamerorkest van het arbeidsrecht vormden, als ik dat zo mag zeggen. Een groep die hoe dan ook serieus genomen zou moeten worden.’

Vervolgens organiseerde VAAN een congres in januari 2014. ‘We hebben de werkgroep gevraagd, ook weer in vier partjes verdeeld, te reflecteren op de bijdragen van de vier hoogleraren. Maar wel van tevoren, zodat ook dit allemaal verwerkt was en tot inhoudelijke inzichten zou leiden op het congres. Je begrijpt: dat tijdsbestek van twee maanden, met de kerst ertussen, was heel krap. Er is bijzonder hard gewerkt. We hebben ook Wientjes en Heerts uitgenodigd om te spreken. Het valt zeer te waarderen dat zij zijn gekomen, dat heeft zeker toegevoegde waarde gehad. Er waren zevenhonderd mensen aanwezig, onder wie vele niet-leden die op belangrijke posities zaten rond de Wwz.’

Daarna werd in een ijzingwekkend tempo een verslag geschreven. ‘De tijdschriften TRA en TAP hebben wij verzocht vervroegd daarmee uit te komen, en we hebben het toegestuurd aan alle politiek betrokkenen, in de hoop dat dit inhoudelijk iets zou toevoegen aan hun debat. Helaas. Ik zat erbij in de Tweede Kamer en zag wel een aantal van die verslagen liggen, maar het niveau bleef inhoudelijk beperkt. De enige die goede inbreng had is Heerma (CDA). Ik weet dat het CDA ons verslag daarvoor inhoudelijk heeft besproken. Afgezien van hem werd het debat gevoerd alsof de zaak al beklonken was. Daarom hebben we vervolgens ons best gedaan om de Eerste Kamer meer inhoud mee te geven.

In 2014 hebben we een interview gegeven aan de *Staatscourant* vlak voor de Eerste Kamer zou beslissen wat te doen met onze eerste notitie, als ruggensteun. Overigens hebben de media nauwelijks interesse getoond in de Wwz. Wij waren bijvoorbeeld met een groepje op het Binnenhof bij de plenaire behandeling van de wet in de Eerste Kamer. Het was tien voor acht, vlak voor het NOS-journaal begint, en dan staat daar in een hoek alvast een journalist klaar tussen de lampen. Wij vroegen hem waar hij het over ging hebben. Over Van Woerkom (de toen voorhangende nieuwe ombudsman), was het antwoord. Toen zeiden wij: “Nee toch? Je moet daar binnen zijn! Ze behandelen de Wwz, die miljoenen Nederlanders raakt!” Daar had betrokkene zelfs nog nooit van gehoord. Misschien is dat VAAN deels aan te rekenen.’

Toch waren er stevige uitspraken in de media. Zo heeft Wientjes in *WNL op Zondag* gezegd dat de nieuwe wet een miljard zou besparen op advocatenkosten voor de werkgevers. Wat vindt Keulaerds daarvan? ‘Ik moest daar een beetje om glimlachen. Later heeft hij dat gनुanceerd tot een miljard besparing voor werkgevers en werknemers samen. We hebben zijn bewering als bestuur natuurlijk wel serieus genomen, per slot van rekening is de VNO-NCW een serieuze partij. Allerlei berekeningen hebben we erop losgelaten, maar we kwamen hoe dan ook niet verder dan dat in ontslagzaken in totaal een paar honderd miljoen juridische kosten aan beide kanten gezamenlijk wordt besteed. Hoe kun je dan een miljard besparen? Het kan zijn dat Wientjes zo hing aan dat getal omdat werkgevers een miljard extra aan WW-premies moesten gaan betalen. Maar verband is er niet.

Het was onze taak om Wientjes juridisch-inhoudelijk te bevragen. Zo heeft hij tijdens het congres gezegd: als er onvoldoende dossier ligt in een ontslagzaak, zal de rechter toch ontbinden. En dat is precies wat de wet niet zegt. Werkgevers zouden nu kunnen denken dat

het ontslagrecht op dat punt is versoept, terwijl dat niet zo is. Daarover hebben wij dus vragen gesteld. Daarna werd de motie-Backer (D66) aangenomen in de Eerste Kamer, die ertoe heeft geleid dat een jaar na de invoering van de wet wordt geëvalueerd op dit punt. Een ander punt dat zal worden geëvalueerd is de vergoeding bij disfunctioneringsdossiers. Die zouden tegen de bedoeling in weleens hoger uit kunnen pakken dan nu. In Duitsland hebben soortgelijke wettelijke veranderingen namelijk juist tot verstarring geleid; daardoor is onverhoopt een onderhandelingspraktijk ontstaan en de zorg is dat dit hier ook kan gebeuren. Het zou mooi zijn als rechters én arbeidsrechtadvocaten bij die evaluatie wel betrokken worden. Het is schipperen in de politiek tussen enerzijds je zegje willen doen en anderzijds geen irritatie willen opwekken,' zegt Keulaerds. De senatoren moeten immers ook wennen aan die arbeidsrechtadvocaten die zich in de discussie mengen. VAAN heeft de senatoren daarom niet willen overvallen met dikke rapporten en niet ongevraagd een eigen wetsvoorstel geschreven. Maar vervolgens schreef een ambtenaar dat VAAN niet met een eigen voorstel kwam, alsof dat niet gelukt zou zijn. 'We hebben toen alsnog binnen een week een eigen voorstel geleverd. Pas een paar uur voor de stemming heeft de minister daarop gereageerd, en daar konden wij toen natuurlijk niet

meer op reageren. Dat is triest. Achteraf gezien hadden we misschien toch beter meteen met een eigen voorstel kunnen komen. We hebben er destijds echter voor gekozen om ons "Concertgebouwkamerorkest" vragen te laten stellen. Zo heeft VAAN uiteindelijk bijna negentig vragen gesteld, die overigens niet hebben geleid tot een wezenlijke wijziging van de wet.'

De beoogde grote bijvangst van alle inspanningen is wel binnengehaald: 'We stonden in constant contact met onze leden. We hebben aan hen ter voorlichting twintig berichten over het wetgevingsproces verstuurd en een ook publiek toegankelijke site en app over de wet gelanceerd. Er moet worden bijgeschoold, en daar lijkt de arbeidsrechtadvocatuur al een eind mee op weg.'

Orde-DNA

Nu kijkt Keulaerds liever vooruit, hij heeft nog wel een paar wensen. 'Het zou mooi en ook logisch zijn als de Orde en de specialisatieverenigingen veel meer dan nu zouden overleggen. Wij zitten nog niet erg bij de Orde in het DNA. De Orde heeft bijvoorbeeld met zijn Adviescommissie Arbeidsrecht, waarin overigens vijf uitstekende mensen zitten, afzonderlijk van ons geadviseerd over de Wwz. Vier van hen zijn lid van VAAN en één zelfs bestuurslid. Ik zou dergelijke adviescommissies op laten gaan in de specialisatieverenigingen. Waarom niet?

Ik vind het een gemiste kans dat de Orde en VAAN in dit proces niet van elkaar hebben kunnen leren. Bovendien was VAAN voor de buitenwacht een andere partij dan de Orde. Dat is vreemd en verwarrend. Ook onderling hebben de specialisatieverenigingen nauwelijks contact. Jammer.

Een tweede punt is dat er meer structureel contact zou moeten zijn tussen de partijen rond de Wwz, zoals het UWV, VAAN, de Vereniging voor Arbeidsrecht en de rechterlijke macht. Met behoud van autonomie natuurlijk. Waarom – ik parafraseer een suggestie van hoogleraar Loonstra – geen periodieke APK – Arbeidsrechtelijke Politieke Keuring? De evaluatie naar aanleiding van de motie-Backer zou een mooie aanleiding zijn om daarmee te beginnen. Ten derde vind ik dat advocaten zich vaker in het maatschappelijke debat zouden moeten bewegen, ook ongevraagd.' Hij mag dan voorzitter-af zijn, de energie is niet op.

Keulaerds, die is opgevolgd door Charlotte Dingemans, heeft een symbolisch cadeau gekregen bij zijn aftreden. Het is een boek uit 1907 in vier delen, 'de Bles' genoemd, over de parlementaire geschiedenis van de eerste arbeidswet. Bles was raadadviseur bij het Departement van Justitie. 'Bij de totstandkoming van de huidige Wwz is Justitie niet betrokken geweest. Dat had wel gemoeven. Hoogleraar Drucker heeft dat wetsvoorstel uit 1907 geschreven, iemand die geen partij vertegenwoordigde. Jaren aan gewerkt. Er zijn maar vierhonderd exemplaren van "de Bles" gemaakt. Je houdt de boeken niet, maar geeft deze door. Iedereen die een set heeft, weet precies van wie zijn exemplaar is geweest. Hoe dan ook: zoals het een eeuw geleden ging, dat is niet meer van deze tijd, maar nu is de wet erdoorheen gejaast. Asscher heeft dat knap gedaan, politiek gezien, dat wel. Maar zo hoort het niet te gaan: de kwaliteit van dergelijke belangrijke wetgeving verdient prioriteit.'